

його відповідність меті, типові і структурі уроку, виявити реалізацію загальнодидактичних і власне методичних принципів навчання, ефективність використання методів, прийомів та засобів на кожному з етапів роботи, оцінити поведінку студента в ролі вчителя в тій чи іншій ситуації.

Педагогічне проектування будь-якої навчальної ситуації може включати такі види діяльності студентів:

1) аналітичну (концептуальну), що починається з аналізу й оцінки поставленого завдання і закінчується формуванням самої ситуації, яку необхідно змодельовати, цей вид діяльності дозволяє вдосконалити методичну, стратегічну й логічну компетентності;

2) проєктивну, яка пов'язана з плануванням форми, методів і засобів для моделювання педагогічної ситуації та методичною розробкою уроку, його фрагмента чи мовного позакласного заходу, внаслідок чого формується проєктивна компетентність;

3) діагностувальну, спрямовану на забезпечення адекватності проектування майбутньої професійної діяльності й вироблення особистісної компетентності;

4) виконавчу, що являє собою реалізацію замислу та практичне відтворення розробленого проєкту. Цей вид діяльності розвиває креативну, рольову й комунікативну компетентності;

5) корекційну, яка дає можливість вдосконалювати свої знання та вміння, поліпшувати розроблений проєкт і формує аксіологічну, рефлексивну компетентності.

На перших трьох етапах, тобто аналітичному, проєктувальному та діагностувальному, неабияку роль відіграє педагогічна допомога викладача, завдання якого полягає в тому, щоб розробити систему вправ та завдань і запропонувати студентам ефективні прийоми моделювання педагогічних ситуацій, до яких можуть належати аналіз методичної літератури, конструювання уроку (чи його етапу), творчі вправи, рольова гра тощо. На двох наступних етапах самостійна робота студента є вирішальною, оскільки студент у рольовій грі проявляє себе як учитель і працює в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності.

Проведення спецпрактикуму в такий спосіб, на нашу думку, сприятиме формуванню професійних умінь у студентів і являє собою одну із сучасних педагогічних технологій на предметно-методичному (локальному) рівні. Це може бути доведено у подальших наукових розвідках.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Щербина С. Формування професійної позиції у майбутніх педагогів// Рідна школа. – 2001. – № 1. – С.68-72.
2. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень /Уклад. Л.О.Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
3. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2004. – 207 с.
4. Матвієнко О. В. Метод конкретних педагогічних ситуацій. – К.: Українські пропілеї, 2001. – 300 с.
5. Пентиліук М.І., Окуневич Т.Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2006. – 134 с.

УДК 371.133

Д.О. Пільгуй

РОЗВИТОК У СТУДЕНТІВ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК РОБОТИ З ДИТЯЧИМ ХОРОВИМ КОЛЕКТИВОМ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ)

У даній статті автор висвітлює власний досвід роботи з організації дитячої музично-хорової студії при музично-педагогічному факультеті. Студія розглядається ним

як база для розвитку у студентів практичних навичок роботи з дитячим хоровим колективом.

In this article an author shows his own experience in organization of child's musically – choral studio at a musically-pedagogical faculty. The studio is shown by him as a base for the development students practical skills of work with the child's choral collective.

Актуальність. В останні роки вища школа знаходиться в стані пошуку та впровадження в життя новітніх технологій навчання. Керівники органів освіти, директори ЗОШ все частіше висловлюють думку про розрив теоретичної та практичної підготовки молодих спеціалістів до вимог сьогодення.

Відносно до вимог музично-педагогічних факультетів виникає необхідність вирішення потреби пов'язаної із формуванням у майбутніх учителів музики професійних навичок.

Таким чином, *метою статті* є дослідження процесів формування у студентів музично-педагогічних факультетів професійних навичок в умовах правильної організації хормейстерського навчання (керування хором).

Уявлення, поняття про диригентські навички студенти отримують у процесі вивчення ними курсів хорознавства, хорового диригування, співу в хорі та керування ним.

На практичних заняттях з хорового диригування студент опановує диригентські прийоми, необхідні йому для керівництва класним хором. Це є одним із головних завдань навчання майбутнього педагога-музиканта, бо спілкування з хоровим колективом, передача співакам творчих задумів керівника здійснюється, головним чином, за допомогою диригентських жестів. Хоровий диригент має справу з витонченим інструментом, котрий потребує ретельного контролю з боку керівника за його станом як в процесі репетиційної роботи, так і під час концертного виступу.

Хоровий клас по праву вважається провідною навчальною дисципліною в підготовці вчителів-музикантів та керівників шкільних хорів. Хоровий клас дає студенту можливість оволодівати специфічними навичками його майбутньої професії. Вивчення хорової музики в її реальному звучанні, надбання методичних та практичних навичок керування хоровим колективом, знайомство з організаційними формами роботи у хорі повинні викликати у студентів професійний інтерес та спонукати його до відповідної діяльності. Як відомо, ступінь зацікавленості, спрямованості є одним із факторів, котрі сприяють успіху в опануванні будь-якими навичками.

Формування технічних прийомів виконавства з хорового диригування може мати позитивні результати тільки при безпосередньому спілкуванні з “відповідним” інструментом. Піаніст, скрипаль, баяніст оволодівають ними, безпосередньо вправляючись на своєму інструменті. На жаль, диригенти не мають такої можливості. Водночас години відведені для практичної роботи студента з хором, при певній їх цілеспрямованості складають умови, при яких з'являється можливість перевірки якості отриманих диригентських навичок, їх доцільність та виразність. Цьому сприяє загальноприйнята система навчання в хоровому класі, де студент постає, перш за все, як співак хору, безпосередньо відчуваючи на собі вплив диригентського жесту, а в подальшому і як керівник.

Таким чином, клас хорового диригування покликаний озброїти студентів диригентськими навичками, а хоровий клас – забезпечити реальне їх відтворення.

Нині ще існує певний розрив між формуванням диригентських навичок в індивідуальному класі з диригування та застосування їх під час керування хором. Цей розрив можна пояснити недостатньою практичною спрямованістю навчання в класі з диригування, де найбільше уваги, як правило, приділяється роботі над виконавською інтерпретацією хорового твору. Та в меншій мірі формуються уявлення про застосування диригентських навичок стосовно хорових завдань.

Одним із значних чинників, гальмуючих розвиток у студентів навичок хорокерування є відсутність постійного спілкування його з хором як керівника.

Ідучи шляхом пошуку внутрішніх резервів взаємодії ВНЗ та ЗОШ, підвищення професійної підготовки та орієнтації студентів на подальшу роботу, кафедра музики та співів МДПІ у 1968 році заснувала на своїй базі дитячу музично-хорову студію, котра за своїм змістом більш за все відповідала навчально-виховному процесу факультету, а за формою організації та специфікою роботи підходила до умов загальноосвітньої школи. Вихідними положеннями при виборі такої роботи студентів з дітьми були наступні міркування:

- безперечна цінність хорового співу, значення якого у музично-естетичному вихованні дітей доведена багатовіковою історією;
- можливість перенесення диригентських навичок та вмінь отриманих студентами безпосередньо на дитячу аудиторію.

Вибравши формою музично-естетичного виховання дітей музично-хорову студію, кафедра поставила перед собою ряд завдань:

- надати можливість майбутнім учителям музики протягом усього період навчання перевіряти та закріплювати отримані знання;
- перевірити можливість та доцільність подібної практики студентів;
- забезпечити студентів більш тривалим, ніж передбачено учбовим планом, спілкуванням з дітьми;
- підготувати майбутніх учителів до організації подібних студій у загальноосвітній школі.

Згідно з навчальним планом для студентів I та II курсів передбачається безвідривна педагогічна практика. Виходячи з цього, пропонується до роботи в студії залучати бажаючих студентів.

Хормейстерська діяльність студента-практиканта I курсу носить пасивний характер. Враховуючи вік студенток першого курсу, коли звучання їх голосів ще співпадає дитячому, доцільним було залучення їх до співацької діяльності хорового колективу. Важливо, що в таких умовах вони краще засвоюють особливості звучання дитячого голосу, його звукоутворення.

Бажано, щоб у цей період студенти були більше зорієнтовані на внутрішні стосунки колективу. Для цього можна рекомендувати студентам рішення цілої низки організаційних питань:

- облік відвідування занять;
- завдання з організації самоконтролю в хорі;
- чергування тощо.

При вивченні курсу “Хорознавство”, особливо тих його розділів котрі пов’язані з характеристикою звучання дитячого голосу, з діяльністю дитячих колективів, студенти відвідують заняття дитячого хору.

Хоча хормейстерська практика студентів I курсу і носить пасивний характер, та і за таких умов вони мають змогу теоретичні знання курсу “Хорознавство” та навички із хорового диригування обмірковувати в умовах дитячого колективу.

З II курсу, коли студенти вже оволоділи основами диригентської техніки, бажано залучати їх до самостійної хормейстерської діяльності, але під безпосереднім контролем керівника.

Практикантам доручається розспівування хору, вивчення хорових голосів, робота над ансамблем і таке інше. Важливо досягти того, щоб робота студента із розучування хорових партій не носила лише технічний характер а відповідала вирішенню вокально-хорових та виконавських завдань.

Проводячи лекції-бесіди про музику, студентами пропонується користуватися не стільки звукозаписом, скільки ілюструвати свою розповідь “живим” виконанням.

При розучуванні хорових партій доречно направляти студенту-хормейстеру студента-концертмейстера. Це необхідно не лише для покращення організації самих занять, але і подальшої роботи студента-вчителя, який поєднує в собі хормейстера та концертмейстера.

Задля організації набору дітей до хору (вересень – жовтень) бажано залучати студентів III курсу, які на цей час уже освідомленні про можливості дитячого голосу. Прослуховування дітей – це відповідальний момент. Враховуючи особливості характеру дітей (скутість, замкненість), прослуховування слід проводити індивідуально. Треба намагатися, щоб перше знайомство з дитиною несло про нього максимум інформації. Це не тільки музичні здібності, але і коло його інтересів, відношення до навчання, відомості про батьків і таке інше.

Студентам III курсу вже можна доручити самостійну вокально-хорову роботу, надавати більшої свободи у визначенні виконавського плану.

Досить важливим, на наш погляд, є засвоєння студентами методики розучування творів “з голосу”, котра є досить розповсюдженою в шкільній практиці і не знаходить достатнього відображення в умовах студентського хорового колективу.

Студенти IV курсу залучаються до участі в концертній діяльності хору, готуючи таким чином себе до державного іспиту з диригування хором.

При залученні студентів до концертної діяльності доцільним буде організувати роботу таким чином, щоб вони пройшли через всі етапи підготовки концертного виступу:

- складання концертної програми;
- підготовка афіш, зали, сцени;
- турбота про підмостки і таке інше.

Важливо при цьому довести їм, що не один хоровий колектив не може існувати без концертів, без показу своєї роботи, що концертна діяльність виховує не тільки слухачів, а й самих учасників.

Завершальним етапом практики студентів у студії є складання державного іспиту. Велике естетичне задоволення отримують студенти корті екзамнуються на студійному колективі. Підготовка до цього випробування виховує у них відчуття відповідальності, допомагає усвідомити всю важливість оволодіння диригентським мистецтвом, засвідчує, що від творчої ініціативи керівника та рівня його підготовки залежать результати роботи. Такі виступи завжди проходять на високому творчому піднесенні, високо оцінюються комісією, що є подальшим стимулом творчого удосконалення випускників. Велику роль при цьому виявляє і духовна єдність студентів з маленькими музикантами, котра виникає та закріплюється у процесі всієї роботи.

Таким чином, можна зробити *висновок*, що весь комплекс диригентсько-хорових дисциплін музично-педагогічних факультетів повинен бути спрямований на засвоєння студентами практичних навичок роботи з урахуванням подальшої їх педагогічної діяльності. Найкращими умовами засвоєння практичних навичок хорокерування і є організація безперервної практики студентів саме в дитячому середовищі, в дитячому хорі. У подальшому слід визначити шляхи та умови організації і проведення такої практики.

УДК 37.025

Н.М. Петрова

***ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАСИЧЕНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ
ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ***

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури узагальнено основні підходи до визначення понять “освітнє середовище”, “інтелект”, “культура”, “інтелектуальна